

Příspěvek na péči a zákon o pomoci v hmotné nouzi

Obavy rodičů pečujících o děti se zdravotním postižením, že obdrží letos menší dávky, pokládá Ministerstvo práce a sociálních věcí za nepodložené. Nejen, že nedojde ke snížení těchto dávek, ale naopak se zvýší. Změní se však jejich struktura ve prospěch dávek, na které mají rodiče postižených dětí nárok.

Na internetových diskusních fórech probíhají intenzivní diskuse o příspěvku na péči ve vztahu k zákonu o pomoci v hmotné nouzi. Jejich jádrem je „započítávání příspěvku na péči pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi“ a „snížení dávek rodičům se zdravotně postiženým dítětem oproti roku 2006“. Pracovníkům úřadů rozhodujících o dávkách pomoci v hmotné nouzi a Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR je vytýkán „svévolný výklad zákona prostřednictvím metodických pokynů“.

Řada rodičů pečujících o děti se zdravotním postižením se obrací v této věci i na ministra práce a sociálních věcí a svěruje se mu se svými obavami. Ty však často vycházejí z nepodložených, nepřesných nebo dokonce zcela nesprávných informací. Částečně mohou vznikat i proto, že rodiče ještě neznají přesnou výši jednotlivých dávek ani celkovou částku, protože významná část příjmů, zejména dávky státní sociální podpory, budou v nové výši vypláceny až od února 2007. Přitom například u sociálního příplatku se významně projeví skutečnost, že v rodině je zdravotně postižené dítě. Výrazně se zvyšuje též rodičovský příspěvek a nově náleží tato dávka i při péči o dítě s nárokem na příspěvek na péči, a to ve výši jedné poloviny rodičovského příspěvku (do 31. prosince 2006 při nároku na obdobnou dávku – příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu rodičovský příspěvek nenáležel).

Ve snaze zabránit šíření nepodložených zpráv se sešel ministr práce a sociálních věcí a pracovníci Ministerstva práce a sociálních věcí se zástupci Národní rady zdravotně postižených a s poslankyní A. Páralovou a dohodli se na sjednocení stanovisek na postup při posuzování příjmů pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi v případech, kdy je poskytován příspěvek na péči. Podle tohoto stanoviska budou všechny strany postupovat.

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR věří, že tato tisková zpráva přispěje k větší informovanosti, rozptýlí možné nepodložené obavy rodičů a zlepší vzájemnou komunikaci.

Příspěvek na péči se nepovažuje za příjem pro účely zákona o státní sociální podpoře (zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů). Výplata příspěvku na péči tedy neovlivní výši takových dávek, jako je přídavek na dítě, sociální příplatek nebo příspěvek na bydlení. Poskytování příspěvku na péči ovlivní výši rodičovského příspěvku náležejícího z důvodu péče o dítě, které je příjemcem příspěvku na péči (poskytuje se v poloviční výši).

Příspěvek na péči se nepovažuje pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi (zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) za příjem osoby, které tento příspěvek náleží, protože dávka je účelově zaměřena na úhradu péče. Toto pravidlo stanoví zákon o životním a existenčním minimu (§ 7 odst. 5 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu). **Za příjem se však podle zákona o životním a existenčním minimu považují „další opakující se nebo pravidelné příjmy“** (§ 7 odst. 1 písm. j)). Proto se při posuzování výše příjmu rodiny (společně posuzovaných osob) pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi musí obě tato ustanovení zákona o životním a existenčním minimu vzít v úvahu ve své vzájemné souvislosti.

Osoba, které příspěvek na péči náleží, může tuto dávku využít k zakoupení sociální služby (péči mu poskytne registrovaný poskytovatel sociálních služeb) nebo může poskytnout určitou finanční částku osobě, která péči poskytuje (rodinný příslušník nebo jiná osoba), popřípadě může docházet ke kombinaci obou možností. V takovém případě použije např. část prostředků z příspěvku na péči na nákup služby nebo na nákup speciálních hygienických prostředků apod. a část poskytne např. rodinnému příslušníku, který o ni pečuje.

Pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi se příspěvek na péči ani jeho část (například částky, které si matka za péči ponechá) nepovažuje za příjem v případech, kdy se tato dávka využije v rámci osob společně posuzovaných s osobou, které náleží příspěvek na péči (např. matka pečuje o dítě, kterému náleží tento příspěvek). Tato dávka, pokud je využita v rámci společně posuzovaných osob, nemůže měnit svůj charakter ve vztahu k zákonu o životním a existenčním minimu.

Jiná je situace, kdy požádá o dávky pomoci v hmotné nouzi osoba, se kterou se osoba, o níž pečuje, do okruhu společně posuzovaných osob nepočítá. V takovém případě se finanční částky, které za vykonávanou péči dostává, pokud mají znaky opakujícího se nebo pravidelného příjmu, považují podle zákona o životním a existenčním minimu za příjem. Těmto pečujícím osobám by se neměl automaticky započítávat příjem ve výši příspěvku na péči, na který má nárok osoba, o níž pečují, ale jen částka, kterou osoba pečující uvede v „Dokladu o výši měsíčních příjmů“, protože část příspěvku na péči mohla být použita na zakoupení služby, pořízení speciálních hygienických prostředků apod.

Po zhodnocení celé situace a propočtů modelových příkladů lze uvést, že názor, že rodiny, ve kterých je zdravotně postižené dítě pobírající příspěvek na péči budou mít výrazně nižší dávky než dosud, je nesprávný a mohl vzniknout v důsledku řady aspektů (nesprávné popř. zavádějící informace z různých zdrojů, nereálná očekávání rodičů apod.).

Podle provedených propočtů osamělý rodič, který pečuje o dítě se zdravotním postižením, které má nárok na příspěvek na péči, bude po 1. lednu 2007 oproti roku 2006 z dávkových sociálních systémů pobírat vyšší dávky. Struktura těchto dávek je však odlišná, zejména se zvyšuje příjem z dávek státní sociální podpory. I přes zcela rozdílné situace jednotlivých rodin nelze předpokládat, že by v konkrétních případech rodina získala menší finanční prostředky než v roce 2006. Navíc získají disponibilní příjem z příspěvku na péči, který nebude v návaznosti na dohodnutý postup brán v úvahu.

Dokladem skutečnosti, že v roce 2007 bude rodinám s dětmi včetně rodin s dětmi se zdravotním postižením poskytována vyšší pomoc než v roce 2006, je i fakt, že pro rok 2007 bylo do schváleného státního rozpočtu na dávky státní sociální podpory zahrnuto 54,439 mld Kč, což je o 58,5 % více, než je očekávaná skutečnost za rok 2006.

Přitom je vhodné dále připomenout, že za osoby celodenně osobně a řádně pečující o osoby ve stupni závislosti II, III a IV je státem placeno zdravotní pojištění, doba péče je jim započítávána pro důchodové účely jako náhradní doba. Pro účely zákona o hmotné nouzi nemusí osoby pečující celodenně osobně a řádně o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost) anebo o osobu starší 80 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), prokazovat snahu o zvýšení příjmu vlastní prací.

Karel Sedláček
vedoucí oddělení styků s veřejností

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčnickém právu 1, 128 01 Praha 2
Karel Sedláček, vedoucí oddělení styků s veřejností, tel.: 221 923 080
e-mail: karel.sedlacek@mpsv.cz
www.mpsv.cz, www.noviny-mpsv.cz

Ministerstvo práce a sociálních věcí vzniklo v roce 1990. Do jeho kompetence spadá sociální politika (problematika zdravotně postižených, sociální služby, sociální dávky, rodinná politika apod.), sociální pojištění (důchody, nemocenské, apod.), oblast zaměstnanosti (trh práce, podpora zaměstnanosti, zahraniční zaměstnanost apod.), pracovněprávní legislativa, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, rovnost žen a mužů, migrace a integrace cizinců, oblast čerpání finanční pomoci z ESF, atd. V resortu pracuje přibližně 15 000 zaměstnanců. Mezi organizace, které MPSV metodicky řídí, patří úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. MPSV přímo spravuje pět ústavů sociální péče - DÚSP Tlaskov, ÚSP Zbůch, ÚSP Brno-Chrlice, ÚSP Brno-Královo Pole a ÚSP Hrabyně. Mezi příspěvkové organizace v resortu patří Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Institut výchovy bezpečnosti práce a Výzkumný ústav bezpečnosti práce.